

Medya Bataklığında Büyüyen Bir Sorun: Terörizm

Received/Geliş: 20/09/2016
Accepted/Kabul: 11/10/2016

Necdet EKİNCİ*

Öz

“Şiddet ” ve “korkuyu” kullanan terörizm insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Terörizmin amaç ve stratejisi tarihsel süreç içinde teknolojik ve sosyo-ekonomik yapıya uygun olarak varlığını sürdürmüştür. Hedefe aldığı toplumların toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal yapılarını amaçları doğrultusunda kullanmış ve bu yolla kendine bir finans, dolayısıyla bir yaşam alanı oluşturmuştur. Sağladığı büyük miktardaki finansal kaynakları ile, uluslararası boyut kazanmıştır. Terörizmin sıçrama yaptığı uluslararası boyut kazandığı bu dönemin bir özelliği de, daha sonra medya adı ile anılacak olan kitle iletişim araçlarında finansal ve teknolojik olarak çok büyük bir gelişme trendinin yaşanmasıdır. Ne var ki, böyle devasa bir güce ulaşan medya, bilerek ya da bilmeksizin terörizmin emellerine alet olabilmektedir.

Anahtar sözcükler: Terörizm, Medya, kamuoyu, korku, şiddet

A Problem Growing In The Marsh Media: Terrorism

Abstract

Terrorism using "violence" and "fear" is as old as the history of humanity. In the historical process, the objective and strategy of terrorism, as technological and socio-economic structures has continued its presence. The companies to which it is used for purposes in accordance with and in this way a self-financing, it has created a space for life.

With the large amount of funds it provides, it has acquired an international dimension. A characteristic of this period in which it has gained his international dimension and increased the level of terrorism, then there is a huge improvement in the financial and technology trends in the mass media to be called by name in the media. However, the media reached such an enormous power, knowing or not knowing can be instruments of terrorist ambitions.

Keywords: terrorism, the media, public opinion, fear, violence

*Doç. Dr. Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi.

Giriş

Siyasal amacına ulaşmada her yolu “meşru” sayan *terörizm* insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. (Ekinci; 2008: 125) *Terörizmin* uluslararası niteliğe bürünmesi, yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra gerçekleşmiş, 60' lı yıllardan sonra da akademik bir ilgi alanı haline gelmiştir.

Terörizmin amaç ve stratejisi tarihsel süreç içinde teknolojik ve sosyo-ekonomik yapıya koşut olarak gelişmiş, yıkıma uğrattığı toplumların toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal yapılarını amaçları doğrultusunda kullanmış ve bu yolla kendine bir finans, dolayısıyla bir yaşam alanı oluşturmuştur. Sağladığı büyük miktardaki finansal kaynakları ile dar bölge sınırlarını aşarak, uluslararası boyut kazanmıştır. (Vahaniya, 2007) *Terörizmin* sıçrama yaptığı uluslararası boyut kazandığı bu yılların bir özelliği de, daha sonra *medya* adı ile anılacak olan *kitle iletişim araçlarında* finansal ve teknolojik olarak çok büyük bir gelişme trendinin yaşanmasıdır. (Ekinci; 2008: 125)

Bu dönem dünyamızın bir başka özelliği de, iki kutuplu dönemin bitmesi, jeopolitik konumda, tek kutupluluk ekseninde *yeni küresel egemen güçlerin* desteğinde terörün ortaya koyduğu bir kavgaya sahne olmasıdır. Küreselleşme süreci, siyasal ve ekonomik alanlarda olduğu gibi “*medya düzeni*” üzerinde de çok önemli değişim ve dönüşümlere neden olmaktadır. *Küreselleşme süreciyle* birlikte bilgi ve görüntü mekânları yeniden yapılanmakta, yeni bir “*iletişim coğrafyası*” ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte küresel ağlar ve uluslararası bilgi akışı modeli oluşmakta, sahip olduğumuz mekân, zaman ve duygularımız yeniden biçimlenmektedir. Teknolojik gelişmeler yeni *küresel medya* sanayisini doğurmuş, görsel/işitsel üretim belirli bir bölgenin, ülkenin sınırlarını aşmış, adeta yurtsuzlaşmıştır. Yeni küresel medya araçlarının pazar alanı, günümüzde tüm dünya olmuştur. Yerel kültürler için üretim yapma devri kapanmış, Amerika'dan Asya' ya, Asya' dan Afrika' ya Avrupa'dan Yeni Zelanda' ya dek tüm kültürler hedef kitle kapsamına alınmıştır.

Küreselleşme, medyanın egemen olduğu ekonomik gücün artmasını da beraberinde getirmektedir. Bu öylesine etkin bir güçtür ki, kimi ülkelerde seçimlere yön vererek siyasal iktidarları belirlemekte, kendi çıkarlarına ters düşen iktidarları da yönetimden uzaklaştırabilmektedir. (Erdoğan ve Alemdar, 1990)

Bu gerçeğin ışığı altında, *Uluslar arası çıkar grupları* ile *küresel egemen güçler* arasında, *Uluslar arası küresel güçler ile Medya* arasında, *Terörizm* ile *Uluslar arası çıkar grupları* arasında, dolayısıyla *medya* ile *terörizm* arasında bir ilişki bulunmaktadır. Bu birbiri içine geçmiş ilişkiler yumağını anlamadan *terörizmi* tam olarak değerlendirmemiz, terör karşısında *medyanın* ortaya koyduğu *söylem*, *görüntü* ve *programlarla* olumsuz tutumunu anlamamız mümkün değildir.

Terörizm ve Küreselleşme

I

Terörizm, *Siyasal İletişimin* bir olgusudur. Hukuksal açıdan farklı konumlarda bulunan, “*kamuoyunu*” etkilemek için, “*yasadışı*” şiddet içeren eylemleri benimseyen, *siyasal iletişimin* aktörlerinden biri de “*terör gruplarıdır*” . Gerçekten, *siyasal iletişimin* baş aktörü kabul edilen *medya* olmaksızın, *terörizmin* ulusal ve uluslararası boyutta, bir *kamuoyu* yaratması düşünülemez. (Siganov, 2004)

Günümüz dünyasında, uluslararası boyutta, *terörizm* devletlerin, uluslararası sermayenin ve *medya sahiplerinin* çıkar ilişki ve çelişkilerinden yararlanarak, ulusal ve uluslararası *kamuoyunu* büyük ölçüde etkileyip yön verebilmektedir. Bu durumda *küresel medya* düzeninin temelini, sermayenin önderliğinde yalnızca kar etme ve gelir dürtüleri oluşturması nedeniyle, küresel yayın kuruluşları için *demokrasi*, *insan hakları*, *özgürlükler*, *kamu yararı* ve *ulusal kültür* gibi toplumsal değerler, kendi çıkarları doğrultusunda, olumlu ya da olumsuz hiç bir öneme sahip değildir. *Küresel medya* düzeninde bireyler ve tüm toplum, sermayenin yalnızca “*tüketici*” ögeleri olarak görülmekte, tüketicinin seçme talebini artırmak için çaba harcanmaktadır.

David Morley ve **Kevin Robins** küresel medya anlayışını bu duruma uygun olarak, şöyle ifade etmişlerdir: “*Kar ve rekabet mantığıyla hareket eden yeni medya şirketlerinin şimdi en önemli amacı, bundan böyle ürünlerini mümkün olan en geniş tüketici kitlesine ulaştırmaktır. Bu durumda da sürekli bir gelişmeci eğilim vardır ve bu eğilim durmaksızın genişletilmiş görsel/işitsel mekânlar ve piyasalar inşa edilmesi yönünde çalışmaktadır. Ulusal toplulukların eski sınırları ve engellerinin yıkılması artık zorunludur ve bu sınırlar, ticari stratejinin yeniden örgütlenmesinin*

önündeki keyfi ve irrasyonel engeller olarak görülmektedir. Görsel/işitsel coğrafyalar böylece ulusal kültürün sembolik mekânlarından uzaklaşmakta ve uluslararası tüketici kültürün daha evrensel ilkeleri temelinde yeniden düzenlenmektedir. İthal programların serbest ve engelsiz dolaşımı, yeni medya düzeninin en büyük idealidir. Bu öyle bir idealdir ki, bunun mantığı nihai olarak küresel programlar ve küresel piyasalar oluşturulmasına varır. Ve daha şimdiden, bu ideali gerçek kılmaya çalışan küresel şirketlerin iktidarını görmekteyiz. Yeni medya düzeni, artık küresel bir düzen haline gelmeye başladı...”

David Morley ve **Kevin Robins**'in ondokuz yıl önce yaptıkları bu tespit tümüyle gerçekleşmiş durumdadır. Bugün dünyada artık küresel medya şirketlerinin iktidarını görmekteyiz. Bu *küresel medya* şirketleri; ya stüdyo kurup tüm dünyaya yayacakları ürünler üretiyorlar, ya üretilen bu ürünlerin dağıtımını yapıyorlar ya da donanım sağlayan bir yapı kurarak, üretilen ürünlerin tüm dünyada hızlı bir şekilde dolaşımına olanak veren altyapıyı kuruyorlar. (Morley ve Robins, 1997: 32)

Kimi *küresel medya şirketleri* de sahip oldukları gücü yetersiz bularak diğer küresel şirketlerle birleşme yoluna gitmekte, böylece güçlerine güç katarak pazar paylarını artırmanın yollarını bulmaktadır. Ayrıca eğlence ve bilgi hizmetleri sunan şirketler, güçlerini telekomünikasyon sanayisi ile birleştirdiğinde ortaya **“mültimedya”** şirketleri çıkmakta, bu şirketler kablolu televizyon yayını ile birlikte evden alışveriş yapma, bankacılık hizmetleri ve benzeri pek çok hizmeti de sunabilmektedir.

Küreselleşen dünyamız, içinde bulunduğu konumda, *küresel egemen güçlerin* desteğinde *terörün* ortaya koyduğu bir kavgaya sahne olmaktadır. Bu öyle bir kavgadır ki, terör grupları, vurgulamaya çalıştığımız *uluslararası egemen güçler* tarafından, uluslararası konjektür gereği kendi çıkarları doğrultusunda dünyanın çeşitli bölgelerinde kullanılmakta, kendilerine biçilmiş rollerini tamamlayan **İBDA-C**, **İŞİD** gibi terör grupları, dünya konjektürünün bambaşka bir biçime dönüşmesiyle de kimi zaman bu söz konusu güçlerin çıkarlarını da zedeleyebilmektedir.

II

Günümüzde terörün tüm dünyada ortaya çıkış nedenleri, dün olduğu gibi, bugün de toplumsal ve ekonomik olgulara dayanmaktadır. *Terörün küresel güçler* tarafından, karşı oldukları ülkeye yönelik olarak

desteklenmesi konusunda bir hazırlık aşaması bulunmaktadır. Hedef ülkenin, başta toplumsal çelişkileri olmak üzere, ekonomik yapıdaki bozukluğun neden olduğu gelirler arasındaki uçurum ve yurttaşların devletine karşı hoşnutsuzlukları mercek altına alınarak planlanmakta, ardından, *küresel egemen güçlerin* kullanılabilceği bir kitle ortaya çıkartılmaktadır. İşte, **Terörizmin uluslararası siyasal alanda** bir aktör olarak rol alabileceği koşullar bu biçimde oluşmaktadır.

Küresel egemen güçleri var eden dünya ekonomisidir. Dünya ekonomisi de gücünü malların, hizmetlerin ve insanların serbest dolaşımından almaktadır. *Küreselleşmenin* ve teknolojinin yarattığı devrimler, ulaşım ve iletişimdeki gelişmeler teröristlere yeni olanaklar sunmaktadır. Bu durum ise; daha fazla güvenlik gereksinimi ortaya çıkmakta; malların ve insanların dolaşımının engellenmesi gündeme gelebilmektedir. (Çomak,2007)

Küresel sermayenin ve onun güdümündeki *dünya egemen güçlerinin* karşısındaki en önemli sorun, bir taraftan serbest ticareti geliştirmek, diğer taraftan kendine bağlı pazarları elden geldiğince koruyabilmektir.(Çomak,2007)

Dünya egemen güçlerinin bunu yaparken, dünyanın bir bölgesindeki *terörizmin* sırtını özgürlük savaşçıları olarak sıvazlarken, bir başka bölgesindeki kendi çıkarlarına aykırı terörizmi, insanlık ve demokrasi düşmanı olarak tüm dünyaya ilan edebilmektedir. (Çomak,2007) *Uluslar arası egemen güçler için terörizme* karşı duruşun, ortak bir anlayışın, kısacası herkesin ikna edilebildiği, ortak bir konsensüsün tek bir anlamı vardır. Bu da sermayenin çıkarlarına uygun bir *kamuoyunun* (Kapani,2001: 156)¹ yaratılmasıdır. Bunu günümüzde gerçekleştirebilecek, tek bir güç vardır: *Medya*.....

III

Medyanın, kamuoyunu bilgilendirme, *kamuoyunun* serbestçe oluşmasını sağlama, toplumsal birleşme ve bütünleşme, yurttaşların siyasal

¹İngilizcede *public: halk/kamu* ve *opinion: fikir/kanı* bir araya gelmesi ile ifade edilen kamuoyu kavramında “kamu” terimi, belli bir sorun hakkında fikir ve kanaat sahibi olan kişilerden meydana gelen bir grup ya da grupları ifade etmektedir.²⁵⁷ Yani, söz konusu kitle, halk ve halkın kanı sahibi kesimdir. “Oy” terimi ise, rasyonel, kesin, pozitif bilgiye dayanan bir fikirden ziyade, az çok belirli bir eğilim, bir görüş, daha doğrusu bir “kanaat”i ifade etmektedir (Kapani Münci: **Politika Bilimine Giriş**, Ankara: Bilgi Yayinevi, 2001, s.156)

sürece katılmalarını sağlama ve toplumun içindeki birimleri denetleme gibi işlevlerinin yanı sıra eğitici ve eğlendirici özellikleri sayesinde toplumun gelişmesinde ve değişmesinde önemli işlevleri bulunmaktadır. Ne var ki, *medya* bilerek ya da bilmeksizin *dünya egemen güçlerinin* emellerine alet olabilmektedir.

Terörist gruplara çıkarları gereği şu ya da bu biçimde destek veren aynı egemen güçler, **Kuzey Suriye**'de konuşlanmış **PKK**'nın uzantısı **PYD** örneğinde olduğu gibi, ekonomik ve siyasal çıkarları baltalanmaya başlanınca, bu kez aynı terörist grupları, terörün dışına çıkarabilmek için, yeni yeni oluşumlar yaratmak, bu doğrultuda bir takım küresel proje ve senaryolar üretip gündeme taşımak zorunluluğunu duyabilmektedir. Şu bir gerçektir ki günümüzde *terörizm*, tüm dünyayı yalnızca siyasal, kültürel ve psikolojik açıdan değil ekonomik açıdan da etkileyen en önemli sorundur. Uluslararası güçlere can veren dünya ekonomisi açısından değerlendirildiğinde *küresel terörizm*; insan kaybı ve maddi hasarlar nedeni ile sermaye birikimini azaltması, ekonomide üst düzeyde belirsizliğe neden olması, yatırımları olumsuz etkilemesi, ekonomide üretken sektörlerden güvenlik için kaynak ayrılması, turizm sektörünü olumsuz yönde etkilemesi, açısından önem taşımaktadır *Terörizmin* son 20 yılda küresel nitelik kazanması, dünya ekonomisinde yabancı yatırımcıları etkilemekte ve yatırımcıların riskli ülkelere çekilerek başka ülkelere yatırımlarını kaydırmalarına neden olabilmektedir. *Küreselleşme* ile birlikte dünya ekonomisinin bütünleşmeye yönelmesi karşısında terörizm olgusunun ortaya çıkması dünya ekonomisindeki olumsuz etkisini daha da artırmıştır.

Son yıllarda **Türkiye**'de ortaya atılan, **PKK** yı silahsızlandırıp, siyasal arenaya sürmeyi amaçlayan, kimilerine göre “ *Kürt Açılımı*” kimilerine göre “ *Demokratik Açılım*” projesini, bu projeye *medyanın* önemli bir kesiminin yaklaşım biçimini, sunum ve söylemlerini bu bağlamda ele alıp, değerlendirmek gerekir. Bu oluşum ve projelerin uygulanmasıyla, bir takım ulus devletlerin parçalanması, çıkarlarının yok olmasının *medya* açısından hiçbir önemi yoktur.

Küresel egemen güçler, çıkarları doğrultusunda gerek teröre destek verirken, gerek terörizmi tasfiye ederken en büyük desteği, yine uluslararası sermaye ile, bu sermayenin denetiminde olan *medyadan* görmektedir.(Ben-Yehuda, 2005: Vol,46)

Siyasal iletişimin bir aktörü olarak terörizm, belli bir siyasal amacı gerçekleştirmek ya da gerçekleşmesini önlemek için sürekli eylem içindedir. *Terörizmin* en önemli özelliği *illegal* oldukları için, siyasal amaçlı iletişimlerini ne zaman nasıl gerçekleştireceklerinin bilinmemesidir. *Terör* grupları için önemli olan, amaçlarına ulaşabilmek için *kamuoyu'* nun dikkatini çekmek, ilgi alanı yaratmak ve etkilemektir.(Ekinci, 2008:126, Aziz, 2007: 33-34) Bir bakıma varoluşu, bu eylemlerinin sürekliliğine bağlıdır. Etkin oldukları ülkelerin yasalarına aykırı bir konumları vardır. Bu aktörler eylemlerini daha çok o ülkenin dışında ya da yeraltına inerek illegal bir biçimde gerçekleştirmektedirler. Bu eylemlerinin en başta gelen özelliği şiddet ve buna bağlı olarak korku içermekte, bu biçimde dikkat çekmekte oluşudur. Uçak ve insan kaçırma, o ülkenin ileri gelenlerine, kolluk kuvvetlerine, ekonomik çıkarlarına saldırılar düzenleyerek, yerel ya da uluslar arası medyada yer alarak, kendi amaçları doğrultusunda terör grupları da bir **kamuoyu** yaratmaya çalışmaktadırlar..(Ekinci, 2008:126, Aziz, 2007:34)

Gerçekten, *terörizmin* uluslararası bir boyutta bir *kamuoyu* yaratması, bu denli etkili olması mümkünmüdür? Ne yazık ki, günümüz dünyasında, uluslararası boyutta, **terörizm**, devletlerin çıkar ilişki ve çelişkilerinden yararlanarak, uluslararası **kamuoyunu** büyük ölçüde etkileyip, yön verebilmektedir. (Ekinci, 2008: 127)²

²Ülkemizi de yakından ilgilendiren bir zamanların ASALA terör örgütünü burada örnek olarak verip, bu işlevini başarıyla yerine getirdiğini söylemek zorundayız: Bilindiği gibi bu terör örgütü, yetmişli yılların başında, “1915 Ermeni Soykırımının intikamını almak” iddiasıyla ortaya çıkmış, Türk diplomatları başta olmak üzere, tüm dünyadaki Türk hedeflerine saldırılar düzenlemeye başlamıştır. Oysa, ASALA'nın ileri sürdüğü, bu sözde soykırım iddiaları, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgal altında tutulduğu yaklaşık 4 yıl boyunca, başta Osmanlı Arşivleri olmak üzere, İngiliz ve Amerikan dışişleri belgeleri, incelenmiş, soykırıma dönük hiçbir belgeye rastlanmadığı gerekçesi ile, Malta adasında, bununla suçlanan, dönemin İttihat Terakki Fırkası'nın ileri gelenlerinden birçok tutuklu serbest bırakılmak zorunda kalmıştır. Doğu Anadolu toprakları üzerinde bir Ermenistan kurulmasına gerekçe olarak, Lozan Barış Konferansı görüşmeleri sırasında tekrar gündeme getirilmişse de, ilgili devletlerden hiçbir destek bulamıyarak reddedilmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan Birleşmiş Milletlerin soykırımı kavram olarak belirleyen 1948 deklarasyonunda da sözde Ermeni soykırımından tek bir söz edilmemektedir. Görüldüğü üzere, sözde Ermeni soykırım iddiaları, Lozan Barış Antlaşması ile reddedilmiş, bu antlaşma ile Türkiye'ye yeni bir sayfa açılmış, uluslar arası toplulukta yer alması sağlanmıştır. Gerçek böyle olmakla birlikte, ASALA terör örgütünün yetmişli yıllarda ortaya çıkıp, Türk diplomatlarına dönük kanlı eylemlerine başlaması, ardından, Ermeni diasporasının kontrolünde bulunan tüm kitle iletişim araçlarında, bu konunun ısrarlı bir biçimde propagandasının yapılması sonucu, Ermeni iddiaları doğrultusunda uluslar arası bir kamuoyu terörizm aracılığı ile yaratılmış, başta A.B.D ve A.B. ülkelerin parlamentoları olmak üzere, dünyanın birçok ülkesinin parlamentosunda, üstü açık ya da kapalı bir biçimde, Türkiye karşıtı birbiri ardına kararların alınmasına neden olmuştur.

Medyanın Mantiği, Haberler, Kamuoyu ve Terörizm

Burada *Medya terörizm* ilişkisi sözkonusudur. (Niranjan, 2008; Siganov, 2004) Bu ilişkide rol alan aktörleri “Siyasal iktidar, uluslararası egemen güçler, terör örgütü, medya ve kamuoyu” olarak özetleyebiliriz. Geçmisten günümüze *kamuoyu* oluşumunda hedef alınan kitle ve kullanılacak araçlar bakımından değişim ve gelişim gözlemlenmektedir.

I

Medyanın bu işlevleri içerisinde, haber verme en temel işlev olarak bilinmektedir. Haber, medyanın ortaya çıkması ve toplumun vazgeçilmez unsurları arasına girmesinin en belirleyici özelliğidir. Haberin değişik tanımları yapılmıştır. Ancak, “insanları ilgilendirecek, zamanlı olan bir düşüncenin, olayın veya sorunun özeti” şeklindeki tanım en bilinenidir. Klasik işlevlerinin yanı sıra, son yıllarda medyanın sahasına yeni işlevler de eklenmektedir. Yeni işlevler **Mcs Quail'e** göre şu biçimde gerçekleşmektedir: “*Medya, toplumlarda demokratik kuralların ve politikaların yerlesmesi için önemli bir kamu görevi yerine getirmektedir. Bir baska islev olarak, medya, sadece bir görüşün değil bütün farklı görüşlerin ve kültürlerin seslendirilmesine haber şeklinde yer vermeyi, kendisi için bir zorunluluk olarak görmelidir. Üçüncü bir islev, medyanın maksimum bir şekilde bağımsızlığının sağlanması, iletişim organlarının topluma karşı yerine getirmesi gereken en önemli sorumluluklarıdır. Son olarak da, medyanın içerisinde de bazı uyulması gereken standart ve kesin kurallar sözkonusu olabilmektedir.*” (Can, 2005:44)

Medya, kamuoyunda (İrvan, 1997) zaten var olan düşünce yapısının pekişmesine yardımcı olmaktadır. Çünkü okuyucu ya da izleyici, kendisini ilgilendirmeyen bir haberi izlemeyeceği için, verilen mesajın etkisi altında da kalmamaktadır. Verilmek istenen mesajla, o kişi ilgilenmemektedir. Okuyucu ya da izleyici, kendi düşünce kalıplarına, alışkanlıklarına yakın mesajlarla ilgilenmekte ve onları pekiştirmektedir. (Demircan, 1998: 28-24) *Medyanın* haber yapma ölçütünün en büyük özelliği sansasyonel olmasıdır. *Medyanın* bir diğer işlevi de, haberi veriş biçimiyle olaya getirmiş olduğu yorumdur Bu işlevi bir tür dramatisasyon olarak nitelemek mümkündür: senaryoyu izleyicinin duygularını harekete geçirecek biçimde yazma ve sahneleme. Kimi zaman da, aynı olayın değişik *medya* organlarında farklı ve bazen de taban tabana karsıt yorumlarla verilmesi, sık sık “doğru nerede?”

sorusunu gündeme getirmektedir. Doğru haber, cesur habercilik gibi ifadelerin *medya* habercileri tarafından bu denli çok kullanılması, inandırıcılık konusunda önemli bir sorun olduğunun göstergesidir. (Kurtoğlu, 2008)

Medyanın haberdar etme ve bilgilendirme islevi, özellikle *görsel medyada*, bir görüntüyü tespit eden ve daha sonra çoğaltarak “*orada olmayanların*” kullanımına sunan bir düzenek halinde çalışmaktadır. *Medyadan* beklenen, nesnel gerçekliğin suretini topluma sunmasıdır. Oysa *medya*, ne yazık ki, kendisi, çıkarları, bağlantıları doğrultusunda gerçeklik üretmektedir ve ürettiği bu gerçekliği de bizzat nesnel gerçekliğin kendisi olarak bizlere sunmaktadır. (Kurtoğlu, 2008)

Medyada “*görünen gerçek*” ile “*abartı*” konusu, iletişimciler arasında en çok tartışılan konulardan biridir. Kanalın doğal program akışı içinde, bir filmin , bir dizinin, bir maçın kesilerek, bir *terörist* eylemin verilmesi ne kadar doğrudur? Terör saldırısının uzun süre gündemde tutulması, tekrar tekrar aynı görüntülerin ekrana gelmesinin hangi etik değerle, hangi tarafsızlık ilkesi ile açıklamak mümkündür? Sıradan bir eylem bu kadar büyük haber olmalı mıdır? Hergün trafik kazalarında ölen insan sayısı ülkemizde, terör kurbanlarını kat kat aşmışken, terör haberleri neden sürekli olarak ön plana çıkarılmaktadır? Genellikle sokaktaki insan, yaşamın ampirik algılaması içinde, neyi görürse bunun olabilecek olan tek yaşam biçimi olduğuna inanmaktadır. Bu, siddetin yasallaştırılmasıdır.. Su gördüğün hayatın alternatifi yok; alternatifi yoksa yaşamının da, eleştirmenin de anlamı kalmaz.. Bu zihniyet, sopayı görmeden, bu yaşamın özellikle izleyici tarafından nötralize edilmesini sağlamaktadır. (Kurtoğlu, 2008)

Toplumsal ve siyasal mesajların yayılması ve eylemlerin amaca ulaşmasında, *medya*, *terörizm* için vazgeçilmez bir tanıtım aracı durumundadır. Eylemin ne kadar etkili olduğunun ölçüsü, medyanın dikkatini çekme skalasında gizlidir. Dramatik boyutu yüksek olan eylemlerin medyanın dikkatini çekmesi oldukça doğaldır. Bir anlamda, *terör*, *medyanın* nelere dikkat ettiği ve nasıl çalıştığına bakarak eylemlerini planlamaktadır.

Terörün ilk aşamasında taktik amaç vardır ve uygun hedefe saldırılır. İkinci asamada, eylemin etkili olması dolayısıyla stratejik amaç gerçekleştirilir ve *medya* yolu ile, kitlelere ideolojik mesaj verilir ve

yaygınlaştırılır. Üçüncü asamada ise hedeflenen kuvvetin ortaya çıkması beklenmektedir. (Demircan, 1998: 28-24)

II

Terör örgütleri yapı olarak birbirinden farklılıklar sergilese de, hepsinde ortak bir özellik bulunmaktadır: Hiçbir terör örgütü eylemlerini gelişi güzel ve amaç olmaksızın gerçekleştirmez. Her *terör* örgütü ortaya koyduğu eylem ile en üst düzeyde bir tanıtım hedeflemektedir. Tanıtımın özünde ise hedefe gözdağı verme ve boyun eğdirme amacı bulunmaktadır. (Hoffman,, 1998:131) *Terör*, gerçekte hedef kitlenin ardındaki yönetim felsefesine, yani *meşru* ya da *gayrı meşru* olarak belirlenmiş bulunan **egemenlik** ilişkisine saldırmaktadır.(Kongar, 2001: 73) *Hedef kitle* olarak belirlenen geniş ve sessiz halk yığınları, yapılan *terörist* eylemin gücü ve vahşet oranına koşut olarak endişe ve dehşete kapılmaktadır.

Ekonomik istikrar arayan geniş ölçekli iş-sermaye çevreleri de, *terör eylemi* sonrasındaki olayın ya da olayların akışına göre ya yatırımlarını yeniden gözden geçirme gereksinimini hissedecekler,(Casin, 2008: 706) ya da bu **terör gruplarının** çıkarları ile kendi çıkarlarını birleştirme yolunda **kamuoyunu** etkileme doğrultusunda hareket edeceklerdir. Bu yolla, açıklamaya gerek kalmaksızın kendiliğinden gizli bir anlaşmaya dayanan bir ilişki ortaya çıkmaktadır.

Terörizm, *medyadan* kendi amaçları kapsamında yararlanmaya çalışırken; medya da kendi çıkarları (*izleyici çekmek için gerekli kaynaklar ve ekonomik dönüşüm*) doğrultusunda bir yayın politikası belirlemekte, bu kirliliğe *haber alma ve basın özgürlüğü, toplumsal sorumluluk, tarafsızlık ve kamu yararı* adı altında kılıf uydurarak, olayları kendi mantıksal çerçevesinde kitlelere yansıtmaktadır. Medya ve terörizm karşılaştığında, durum, çok karmaşık bir hale bürünmektedir. Medyanın olayları yansıttığı ve insanların bunları algıda seçicilikle süzdükleri bilinmektedir. Kamu algısına dayandırılan temel alternatifler mevcuttur. Birincisi olağanüstü kaynaklar algısı, ikincisi tüm algıların seçici oluşudur. Bu nedenle terörizmin halkın üzerinde şok edici etkisi ortaya çıktığından beri, medya, izlenebilirliği yüksek olağanüstü yayımlar yapmaya meylenmektedir. (Xiaofeng ve Jia, 2007:113)

III

Terörizm, medyanın bu mantığını ve işleyiş kurallarını çok iyi kavramış durumdadırlar: Haberleri değerli kılan unsur, *medya*yı kar ve çıkar pesinde koşturuyor olmasında yatmaktadır. *Ticarileşme* ile birlikte realist ve somut noktaların çok daha izlenir olması durumunu beraberinde getirmiş; yüksek düzeyde izlenme, dinlenme ve internet üzerinden de tıklanma, büyük firmaların reklamlarını bu birimlere taşımakta ve beraberinde gelir sağlamaktadır. Hangi birim en şok edici haberi yapar ve en hızlı biçimde bunu yayımlarsa o birim, hem daha fazla ekonomik hasılat toplar hem de daha fazla sosyal etki potansiyelini elinde bulundurur.(Xiaofeng ve Jia, 2007:113)Teröristler yeraltına girerler, gizlilik içerisinde çalışır, eylemlerini yaparlar ve sonuçta bu eylemlerinin amaçları doğrultusunda *propagandaya* yönelirler. *Terörizm* ise bu asamadan sonra devreye girer. Birincisi *stratejik* bir eylemken, ikincisi ise *stratejik* bir *söylemdir* (Casin, 2008: 707)

İşte bu noktada, *Medya-terörizm* ilişkisinin önemli parametrelerinden bir tanesi olan *propagandanın* önemi ortaya çıkmaktadır. "*Kamuoyunu etkilemek için gerçek, yarı gerçek ya da yalan bilgiler yaymada simgeler aracılığıyla bireylerin, grupların inançlarını, tutumlarını ya da eylemlerini etkileme yönünde sistemli gayretlerin tümü*" (Bektaş, 2002: 207) nü içeren *propaganda*, umutlarını yitirmiş, hayalleri yıkılmış, gelecek adına beklentileri azalmış ve kaybedecek çok az değeri kalmış kitleler üzerinde çok daha yıkıcı etkiler bırakmaktadır. Çünkü terörün ana hedefi, saldırdığı düzenin egemenlik yani yönetim ilişkilerini sarsmaktır. Bu nedenle her terörist eylem, saldırdığı egemenlik ilişkisine karşısında olan "*düşüncelerini*" açıklamak ve ayrıca "*gücünü*" *kamuoyuna* göstermek istemektedir.

Bu açıdan bakıldığında her terörist eylem, *kamuoyu* ilişkileri bakımından bir "*propaganda*" hareketidir de... Bu *propaganda* eylemi üç amaçlıdır: Bir yandan saldırdığı egemenlik ilişkisini *küçültmek, yermek*, öte yandan, bu egemenlik ilişkisinin içinde yer alanları *korkutmak* ve son olarak da kendi taraftarlarına "*moral vermek*" amacına yöneliktir. Burada aslında yine üçlü bir "*propaganda*" işlevi söz konusudur: Birinci olarak, olay ne denli büyütülürse, topluma o denli korku yayılmış olur. İkinci olarak, teröristlerin gücü ne denli abartılırsa, bu korku o denli artar ve süreklilik

kazanır. Üçüncü olarak, saldırılan hedefin felsefi ve ideolojik temelleri ne denli eleştirilirse, terör eylemi de o denli haklılık kazanmış olur.

Kitlelerin kendilerini güvenden uzak, huzursuz, geleceğe endişe ile bakan, tedirgin ve korku durumlarından yararlanarak, bir takım **söylem** ve **simgeleri** öne çıkararak, yalnızca gözetilen belli çıkar amaçlarına uygun olacak biçimde tutum ve kanaatler uyandırmak, *propagandanın* en başta gelen islevi olarak kabul edilmektedir.

Basarılı stratejik bir *propaganda*, içten içe yanan bir pamuk balyası gibidir. *Terör* örgütlerinin ilk asamada sıklıkla kullandıkları *propagandada* amaç, kendi davalarını ve örgütlerini tanıtmak, insanlara tanıdık kılmak ve insanlar arasında sempati uyandırarak potansiyel taraftar oluşturmaktır. Yapılan her türlü eylemde *propagandanın* öncelikli olduğu görülmektedir. Özellikle eylemlerden sonra **medya** kuruluşlarının aranması veya olay yerine bildiri bırakmak suretiyle eylemlerin üstlenilmesi, bunun bir kanıtıdır. Bununla birlikte, bazen, tersi durumlara da rastlanmaktadır. Örneğin, **Hizbullah** örgütü, işlemiş oldukları eylemleri kesinlikle üstlenmemektedir. Bu durumu ise, kendilerinin reklama ihtiyacı olmadığı, imzalarının hedefin sahsında zaten belli olduğu şeklinde izah etmektedirler. **İBDA-C** örgütü ise, aksine, kim yaparsa yapsın, kendi isine gelen bütün eylemleri üstlenmekte ve böylece *kamuoyunda* olduğundan güçlü görünmeye çalışmaktadır. Çoğunlukla önemli kişi ve kuruluslara yönelik ses getiren eylemlere ağırlık verilmektedir. Böylece, medya aracılığıyla gündemde kalmakta ve kendilerini hem yurt içinde ve hem de yurt dışında tanıtmış olmaktadırlar.. (Terör ve Güvenlik, 2008) Nasıl ki ateş pamuk balyasını içten içe yavaş yavaş sarıp, uzun bir süreç içinde tüm balyayı yok ediyorsa, *propaganda* da kitleleri, içeten içe etkileyip, ele geçirmektedir. Buraya kadar, tüm **terör** eylemlerinin ortak bir takım amaçlarını vurgulamak gerekirse; Bu amaçların en başında " *Kamunun dikkatini ilgili konu üzerine çekmek*", " *örgütün sesini duyurmak*" gelmektedir. Tüm bu amaçlarına ek olarak "**terör**" eylemleriyle ilgili bireyleri ve olanaklı olduğu ölçüde geniş kitleleri **korkutmaya** da yöneliktir.

Bu nedenledir ki tarihteki adam kaçırma, rehin alma, uçak kaçırma, bombalama gibi terör eylemlerinin çoğunda, teröristlerin "*mesajlarının*" **kamuoyuna** duyurulması, eylemin sona erdirilmesi için öne sürülen koşullar içinde birinci sırada yer almıştır. Tam bu noktada., kitle iletişim araçlarının

terör karşısındaki işlevine geliyoruz. Medya, terör eylemlerini ne denli büyütürse, genel kamuoyunu ne denli korkutucu yayın yaparsa ve teröristlerin hem güçlerini hem de gerekçelerini ne denli abartırsa, teröristler amaçlarını o denli gerçekleştirmiş olurlar. Burada aslında yine üçlü bir "**propaganda**" işlevi söz konusudur: Birinci olarak, olay ne denli büyütülürse, topluma o denli korku yayılmış olur. İkinci olarak, teröristlerin gücü ne denli abartılırsa, bu korku o denli artar ve süreklilik kazanır. Üçüncü olarak, saldırılan hedefin felsefi ve ideolojik temelleri ne denli eleştirilirse, terör eylemi de o denli haklılık kazanmış olur.

IV

Bu genel ilkeler gözönüne alındığında, bir terör eylemi karşısında, *kamuoyunu aydınlatma görevi* ile karşı karşıya olan *kitle iletişim araçlarının* önündeki açmazlar bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmaktadır: Olayı olduğundan büyük gösterirse, teröre hizmet etmiş olacak, olduğundan küçük gösterirse de kendi işlevini yerine getirmemiş durumuna düşecektir...Teröristlerin düşüncelerini kamuoyuna aktarırsa, teröre yardım etmiş olacak, aktarmazsa, kamuoyunu aydınlatma işlevini ihmal etmiş olacaktır.

Üzülerek belirtmemiz gerekir ki, medyanın önemli bir bölümü bu sorunları "*profesyonel haberciliğin ahlak ilkelerine*" göre değil, her medya kanalının, "*ideolojik eğilimlerine*", *siyasal iktidarla ve uluslararası egemen güçlerle* olan ilişkilerine göre belirleyip, aşma yoluna gidebilmektedir.

Belki de terörün en büyük tehlikesi ve zararı burada saklıdır. Saldırdığı hedefi de kendisinininkine benzer yöntemler kullanmaya zorlayarak, toplumsal ilişkilerimizin tümüyle zedelenmesine yol açabilmektedir.

Medya, Terörizm ve Stratejik Etki

I

Terörizm, gelişen ve değişen dünya koşulları ile birlikte değişiklik göstermekte, gelişen teknolojiye bağlı olarak elde ettiği yeni olanak ve yetenekleri ile etkisini ve gücünü her alanda her geçen gün artırmaktadır. Dünyada bölgesel düzeyde atılan demokratikleşme adımları terörü nicelik olarak azaltmakla birlikte, demokratik ortamlarda terör eylemlerinin etkinliği özellikle *kitle iletişim araçlarının* etkisiyle daha da artmaktadır. *Terörizm, kitle iletişim araçlarını* amaçlarına ulaşmak için, akılcı bir biçimde kullanırken kar amaçlı kurulan yayın kuruluşları da, reyting kaygısıyla

hareket ederek *terörizmin propaganda* yöntemlerinden birine istenmeden de olsa alet olabilmektedir. *Terörizmin* amacı, yaptığı şiddet içeren / şiddet içermeyen (propaganda) eylemlerle toplumda kendisine sempati duyulmasını sağlamak ya da toplumda bir korku yaratarak bireyin kendine, çevresine, topluma ve yönetim aygıtlarına güvenini sarsarak topluma egemen olmaktır. *Terörizmin* ve *terör* örgütlerinin eylem stratejileri incelendiğinde , örgüt yeni kurulmuş, güçsüz olduğu dönemde örgütün yapısını korumak amacıyla, genellikle kendini gizlemektedir. Ancak belirli bir güce ulaştıktan sonra, militanlarına moral vermek için sürekli eylem yapmak, adını duyurmak zorundadır.

Sürekli bir biçimde, sansasyonel şiddet eylemlerine yönelmek zorunda olan örgüt, bu eylemlerini kitle iletişim araçları aracılığı ile hedef kitleye aktarmak, kamuoyunda da gündemde ilk sıraya oturmak istemektedir. 11 Eylül tarihinde İkiz Kuleler'e yapılan saldırıdan sonra, aslında en fazla yankı uyandırdıkları dönemlerde bile militan sayısı 50'den fazla olmayan **Japon Kızıl Ordusu**, saldırıyı, kendilerine yönelik operasyonların intikamını almak amacıyla, kendilerinin düzenlediğini kitle iletişim araçları vasıtasıyla duyurma gereğini duymuştur. 11 Eylül saldırısının TV ekranlarından canlı olarak yayınlanması, *kitle iletişim araçlarının terörün* bir aracı olup olmayacağı yönündeki tartışmaları da gündeme taşımış, sonunda Amerikan yönetimi bu konuda *medyaya* kısıtlamalar getirmiştir. Özellikle **Amerika Birleşik Devletler** iktidarının terörle ilgili haberlerin yayınlanması, görüntülenmesi konusunda getirdiği sınırlama, ulusal güvenlik açısından Başkan Yardımcısı **Cheney** ve bakanların programının Beyaz Saray'ın ayrıntılı fotoğraflarını ve hükümetin istihbarat toplama yöntemleri hakkında yazılmaması istenmiştir.

ABD 'nin bu yaklaşımı *Türk medyasında* da yankı uyandırmıştır. Bir kısım medya görevlileri **ABD** iktidarınca alınan kararın doğruluğunu savunurken, bir kısmı da basına sansür getirildiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Ancak olumlu ya da olumsuz birtakım görüşler belirtilmesine rağmen ekranlarda ve gazete sayfalarında terör / şiddet içeren haberler eksik olmamıştır. Bu da, yaklaşık 30 yıldır teröre karşı mücadele edilen ülkemizde *medyanın*, terörün bir aracı haline gelme noktasında olduğunu gözler önüne sermektedir. *Teröristlerin*, *medyanın* haber ve yorumlarında gündemin ilk

sırada kendilerini görmek istediklerini düşünecek olursak, *medyada* olumlu ya da olumsuz olsun, örgütün bir biçimde *propagandası* yapılmaktadır.

II

Medya devlete ve içinde yaşamış olduğu topluma öylesine özensiz ve duyarsızdır ki, kimi zaman “traj” ya da “rating” yapabilmek amacı tüm değerlerden baskın çıkabilmekte, olaylar abartılarak, teröristler olduklarından daha güçlü gösterilmekte, halkın devlete olan güveninin sarsılabileceği konusunda en küçük bir kaygı taşımaksızın, bu yayın siyaseti ısrarla sürdürülmektedir. Çünkü terörün amacı, halk ile devletin arasını açmaktır. Halk ile devleti karşı karşıya getiren her türlü haber, görüntü, teröre hizmet etmektedir.

Buradan hareketle de, basının, terörle mücadelede kendi üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmediğini söyleyebiliriz. Ayrıca terör / şiddetle ilgili yayınlanan görüntüler, haberler toplumun toplumsal ve ruhsal çöküntüye uğratmakta, zamanla toplumu şiddete karşı duyarsız hâle getirmektedir. Bu da şiddeti içselleştiren bireylerden oluşan bir toplum yaratmaktadır.

Bir yandan da terör eylemlerinin amaçlarından biri olan *'korku hipnozu'*nun topluma aşılmasına, yayınladığı terör / şiddet haberleri ile *medya* özellikle ortam yaratmakta, *'korku hipnozu'*nu topluma enjekte etmektedir. *Terör örgütleri* yaptıkları şiddet eylemleriyle bireylerde korku yaratmaktadırlar. Korkuya kapılan bireyde psikolojik bozukluklar görülmekte, birey *'Korku hipnozu'* kapılarak sindirilmekte, güven duygusunu yitirerek yalnızlaşmaktadır.

Böyle ruhsal bir çöküntü içinde olan birey, terör eylemi gerçekleşme de, bu yönde en küçük bir tehdit meydana geldiğinde bile korkuya kapılmaktadır. Bu durumdaki bireylerin oluşturduğu toplum yapısı da bozuk ve işlemez duruma gelmektedir. Bu tür toplumlarda, bireyler arası yardımlaşma ve dayanışma ortadan kalkmaktadır. *Medyanın*, terör / şiddet haberlerini kurbanların feryatlarını en ince detaylarıyla yayınlamaya, aslında terör örgütlerinin toplumda oluşturmak istedikleri *'korku hipnozu'* durumuna katkıda bulunmaktadır. Bir anlamda teröristlerin ekmeğine yağ sürmektedir.

Terörle mücadele eden bir ülke olmamız nedeniyle yayınlanan haberler siyasal açıdan da büyük önem taşımaktadır. Özellikle **Hizbullah**

operasyonunda, **Susurluk**'la ilgili araştırmada devletin bizzat kendisinin terör yarattığı yönünde çıkan birtakım haberler, devleti hem içeride hem de diğer ülkeler karşısında küçük düşürmekte ve Türk devletine uluslararası alanda duyulan güveni sarsmaktadır³.Yapılan *kamuoyu* yoklamalarında, **Susurluk** sürecinde yayınlanan derin devlet tarzındaki haberlerin Türk ulusunun devletine olan güvenini sarstığı ortaya konulmuştur. Birçok kişi, *medyada* yer alan haberler doğrultusunda , **Türkiye Cumhuriyeti** devletinin *terör* devleti olduğunu düşünmüş, mevcut yapının topluma karşı örgütlenmiş olduğu izlenimine kapılmıştır.

III

Oysa, bu konuda yasa ve yönetmelikler, medyanın sorumluluğu ve ödevlerini hatırlatıcı niteliktedir. **3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanunu**'nun '*Yayın İlkeleri*' başlıklı dördüncü maddesinin (a), (c), (g) bentlerinde radyo ve televizyonların **Türkiye Cumhuriyeti**'nin varlık ve bağımsızlığı, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, toplumu şiddet, terör ve etnik ayrımcılığa sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkân verilmemesi ilkelerine aykırı yayın yapamayacaklarını hükme bağlanmıştır. **3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu**'nun Birinci maddesinde, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, devlet otoritesini zaafa uğratmak, bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylem terör suçu sayılmış ve aynı kanunun yedinci maddesinde bu kanunun üçüncü ve dördüncü maddeleri ile TCK'nın 168, 169, 171, 313, 314 ve 315'inci maddeleri hükümleri saklı tutulmak kaydıyla terör örgütlerini kuranlar veya faaliyetlerini düzenleyenler veya yönetenler veya örgüt mensuplarına yardım edenler veya örgütlerin propagandasını yapanlar hakkında cezai müeyyideler konulmuştur. Bu yasaların yanı sıra Basın Konseyi'nin belirlediği **Basın Meslek İlkeleri**'nde de şiddet haberlerini sunarken uyulması gereken koşullar açıkça belirtilmektedir. Bu ilkelere göre 'yayınlarda hiç kimse ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi, dinî inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz' (md. 1). 'Düşünce, vicdan ve ifade

³ TÜRSAB (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği), Başbakanlığa gönderdiği raporda, PKK'nın turizm bölgelerini hedef aldığı yönünde medyada çıkan haberlerin Türk turizmini olumsuz etkilediğini; İngiltere, İtalya, İspanya, Almanya, Fransa, Avusturya ve İskandinav ülkelerinde yüzde 40'a varan rezervasyon iptallerinin olduğunu dile getirmiştir.

özgürlüğünü sınırlayıcı, genel ahlâk anlayışı, dinî duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz' (md. 2). 'Şiddet ve zorbalığı özendirici yayın yapmaktan kaçınılır' (md.13). **Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi**'nde de "gazetecinin temel görevleri ve ilkeleri başlığı altında, 'gazeteci her türden şiddeti haklı gösteren, özendiren, kışkırtan yayın yapamaz" denilmektedir.

Sonuç

Medyanın terör ve şiddetle ilgili yayınlardaki sorumluluğunu belirten, hatta bu türden haberlerin yayınlanmasını önleyici hükümler bulunduğu halde **Türk medyasının**, üzerine düşen sorumluluklarını açıklamış olduğumuz nedenlerden dolayı yerine getirmediğini belirtmiş bulunuyoruz.

Ne yazık ki Türk medyası '*kamu yararı adına*' yayın yaptığı iddiasıyla, tüm bu sözkonusu yasa ve yönetmeliklerin varlığına karşın, kamu düzenini bozucu yayın yapmaktan çekinmemektedir. Kar amaçlı yayın yapan kuruluşların reyting kaygısıyla hareket ettiklerinden yola çıkarsak ve bu tür haberlerin toplum tarafından izlenme oranlarının yüksekliğini dikkate alırsak, her ne kadar bu tür yayınları önleyici yasalar, ilkeler konulsa da bunun önüne geçilemesi oldukça zor görünmektedir.

Tarih bilinci olmayan, düşünce üretmeyen, her olaya anlık duygusal tepkiler veren, kolay anlaşılma ve kolay tüketilme kaygılarıyla tasarlanan, popüler kültürün ağır bastığı medya içerikleri⁴, sorunları doğru saptamaktan ve bu sorunlara çözüm üretmekten ve önermeden çok uzaktır. Bu nedenle *Medyanın* eğitilmesi gerekmektedir.

Medyanın eğitilmesinin yanında toplumun şiddete olan duyarlılığını artıracak eğitimsel faaliyetlerin de ön plâna çıkarılması gerekir. Bu tür eğitimlerde, *terörü / şiddeti* besleyenin gösterilecek ilgi olduğu, bunun toplumun yapısına da zarar vereceği, ruh halleri bozuk bireyler yaratacağı üzerinde önemle durulmalıdır.

⁴Medya içeriklerinin üç türünden söz edilebilir: Bunlardan birincisi; Bilgilendirici içerik olup, haber, belgesel, köşe yazısı, makale, sohbet programları, röportaj vb. İkincisi; Eğlendirici içerik olup, skeç, radyo tiyatrosu, film, dizi film, bulmaca programları, konserler vb. Üçüncüsü ise; Reklam, ilan, tanıtım, seri ilan vb.

Medya terör haberlerini ve yorumlarını yaparken, tarafsızlık ilkesini öne sürerek, sorumluluktan kurtulamaz. Çünkü terörizm, devlete ve topluma, daha da ötesi tüm insanlığa karşı suç işlemektedir. Askerlerimizi şehit eden, bebekleri katleden, suçsuz insanların üzerine bomba atan bir terörist eylem konusunda, medya sanki o topluma ait değilmiş gibi, başka bir ülkede yaşıyor gibi sorumsuzca haber yapması, hem yürürlükte bulunan yasalarla aykırı bir durum, hem de basın etiğine aykırı bir durum yaratmaktadır.

Terör haberlerinde tarafsızlık savunusunun arka planında yalnızca uluslar arası yayın etik ilkelerini aramak, oldukça saf bir yaklaşım olur. Şöyle bir mantık bulunduğunu da ifade etmek gereklidir: Terör çoğu zaman düştüğü yeri yakar. Terörist eylem, bir ülkedeki iç kavgadır. Ulusal olduğu kadar uluslar arası destekçileri de vardır. Eğer bir şekilde teröristler iktidara gelirse, iktidardakiler terörist olur. Uluslararası şirketlerin derdinin, kimin iktidar olacağı değildir. Hammaddesini kimden temin edeceği malını kime satacağı sorunu olduğu unutulmamalıdır.

Medya bu toplum için vardır. Toplumdan soyutlanmış bir medya, bilinçli ya da bilinçsiz başka güçlere hizmet eder bir duruma düşmektedir. *Medya ilkeleri* arasında yalnızca tarafsızlık ilkesine dört elle sarılıp, toplumsal sorumluluk ilkesini görmezlikten gelmek, kimi medyanın sorgulanması gereken en büyük handikaplarından biridir. Kamu yararı herşeyten önce gelir. Terör haberinde kamu yararı haberin verilmemesinden yana değil; daha çok haberin nasıl verildiği ile ilişkilidir.

Terör haberlerinin nasıl verilmesi ya verilmemesi konusunda Türkiye' de konu ile yakından ilgili olan, psikologlar, iletişimciler, hukukçular ve siyaset bilimciler arasında tam bir uzlaşma sağlanabilmiş değildir. Bu ülkemiz için büyük bir eksiliktir.

Çözüm, *medya* içeriklerini sınırlamak, terör haberlerini yasaklamak, *demokratik* bir toplumda yaşayabilmek adına elbette gerçekçi ve akılcı bir yaklaşım değildir. Akılcı yaklaşım, terörle mücadelenin öğrenilmesi ve terör haberlerinin terör haberi bilinciyle verilmesinde yatmaktadır. Bunun da yolu, tüm iletişim fakültelerinde "*Terör haberciliği*" derslerinin yalnızca lisansta değil, yüksek lisans ve doktora programlarında konulması tüm bilimsel detaylarıyla genç iletişimcilere öğretilmesinden geçmektedir.

Son söz olarak bu makalemizde vurgulamak i, *terörizmin* her ne kadar, doğrudan nedeni *teröristler* ise, dolaylı nedenin de terörizmi kendi çıkarları doğrultusunda destekleyen ve hoşgörü ile karşılayan *ülke* ve *rejimler* olduğudur. Bu nedenle kitle iletişim araçları, teröristler için daha az yararlı bir duruma getirilmek zorundadır.

Doğal olarak burada *kamusal* bir *alanı* kullanan *medya* yöneticilerine, bu kullanımın *yasal çerçevesini çizen siyasal iktidarlara* önemli görevler düşmektedir. Unutmamak gerekir ki, *medyanın* bir boyutu “*düşünceyi ifade özgürlüğü*” ise, bir diğer boyutu “*sorumluluk duygusu*”dur. Bu duygunun harekete geçirilmesinin belirli sınırlar kapsamında *medyanın* oto kontrol sistemleriyle sağlanması ise en sağlıklı ve akılcı yoldur. Ancak buradan **medyanın** zorunlu bir takım yasal uygulamaların dışında tutulması anlamı da çıkarılmamalıdır. **Medya**, “*dördüncü güç*” olarak “*denetleme*” yetkisini kullanırken, *kamusal* bir *sorumluluk* ta taşıdığını hiç unutmaması gerekir.

Kaynakça

- Aydın Nurullah, , **Küresel Terör ve Terörizm** , Kum Saati Yayınları, İstanbul 2009
- Aziz Aysel: **Siyasal İletişim**; Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara, 2007.
- Basın Konseyi, Basın Meslek ve İlkeleri Sözleşmesi**, Ankara, 1989.
- Ben-Yehuda Nachman, **Terror, Media and Moral Boundairies**, Canada, 2005, vol.46,
- Bektaş, Arsev: **Kamuoyu İletişim ve Demokrasi**, Bağlam Yayınları, İstanbul: 2000,
- Bektaş, Arsev: **Siyasal Propaganda**, Bağlam Yayınları, İstanbul: 2002.
- Burton G **Medya Analizlerine Giriş: Görünenden Fazlası**, Çev. Nefin Dinç, İstanbul. 1995
- Can , Faruk: **Bilgi Çağının Gündümlü Silahı Medya** Alfa Yayınları, , İstanbul:2005.
- Casin Mesut Hakkı: **Uluslararası Terörizm**, Ankara: Nobel Yayınları, 2008.
- Çomak: Hasret “ **Küresel Terörizmin Dünya Ekonomisine Etkileri**” Tasam-Siyasal İletişim Enstitüsü- <http://www.siyasaliletisim.org/index>. (3.6. 2007)
- Demircan, Hatice: **Siyasi İçerikli Terör Karşısında Medyanın Tutumu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Ekinci Necdet;**Siyasal İletişime Giriş: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları**, Bişkek 2008.
- .Erdoğan İ ve Alemdar K **İletişim ve Toplum**, Bilgi Yayınevi, 1990.
- İrvan, Süleyman. **Medya ve Kamuoyu, Medya Kültür Siyaset**, Der. S. İrvan, Ark Yayınları 1997
- Hoffman, Bruce: **Inside Terrorism**: Columbia University Press, , London 1998.
- Kapani Münci: **Politika Bilimine Giriş**, Bilgi Yayınevi, Ankara: 2001.
- Kongar, Emre: **Küresel Terör ve Türkiye**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2001.
- Kurtoğlu, Sergün: “**Günümüzün Kilisesi: Medya**”, ([http://www.istanbul.edu.tr/iletim/75/haberler/ m1.htm](http://www.istanbul.edu.tr/iletim/75/haberler/m1.htm)), (11.02.2008)
- Morley David & Robins, Kevin **Kimlik Mekanları: Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar**. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1997.
- Niranjan Dass, Media and Terrorism, M D Publications Pvt. Ltd., New Delhi2008,
- Цыганов Виктор , **Медиа-терроризм. Терроризм и средства массовой информации**, Ника-Центр, Москва2004., (Sıganov Viktor, Medya Terörizm. Terörizm ve Kitla İletişim Araçları, Nika Senter, 2004, Moskova.)
- Terör ve Güvenlik: “Terör Örgütlerinin Halkla İlişkiler ve Propagandaya Bakışı”**,<http://www.terorveguvenlik.net/index.>, (13.04.2008)
- Вахания Владимир, **Деньги и террор, Юстициформ** Москва. 2007 (Vahaniya V.V, Para ve Terör, Yustisinform, Moskova) 2007,
- Xiaofeng Yu ve JIA, Li: “*The Ethical Dilemma of the Mass Media in Reporting International Terrorism*”, **China Media Research**, 3(1), 2007.
- 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun**
3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu